

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 16 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 4 „ — „

Helyben hárho kordva:
 Egész évre . . . 20 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 5 „ — „

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 24 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 6 „ — „

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczna u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, június 22.

Életérdekek.

(K. Ö.) Egy fővárosi takarékpénztár vezérigazgatója szervezkedésre szólítja fel a vidéki pénzügyintézeteket, mert szerinte azzal az agrárius agitációval, hogy a közpénzek a hitelszövetkezeteknél helyeztessenek el, a pénzügyintézetek életérdekei vannak megtámadva.

Szerintünk ez nem őszinte beszéd. Mert ha tudatára ébredtek annak, hogy a pénzügyintézetek szervezetén és ügykezelésén javítani kell, első sorban azon okból, hogy a nagy közönség elvesztett bizodalomát vissza nyerhessék, akkor az erre való törekvést minek hozzák össze azzal az agrárius agitációval, mely az árvapénzeknek az O. K. H.-nél való elhelyezését célozza. Ez a két dolog semmi összefüggésben sincs egymással.

A pénzügyintézeteknek a létező bajokat szükségképpen orvosolniuk kell, ez képezi életérdekeiket, mert az elkeseredett közhangulat könnyen oly irányba terelheti a törvényhozási intézkedéseket, mely könnyen halálos csapást mérhet az autonomikus szervezetekre. Ez nem áthat érdekeiben sem a pénzügyintézeteknek, sem a betétek mobilizálhatóságának. De a mostani állapotot tovább fenntartani nem lehet és ha a pénzügyintézetek részéről kezdeményező lépést nem látunk, fell kell tételeznünk, hogy igazuk van azon tulajdonosoknak, kik azt mondják, hogy a vidéki pénzügyintézetek teljesen meg vannak elégedve a mostani szervezettel, mert e mellett, igaz, hogy történnek sikasztá-

sok, de ez leginkább megfelel a részvénytőke fruktifikálási rendszerének. »Arde ncalegou«, mondjuk mi is azzal a fővárosi vezérigazgatóval, aki hamis jelszóval akarja a pénzügyintézeteket akcióra bírni, de más értelemben. Abban az értelemben, hogy a pénzügyintézetek tegyenek már valamit a létező bajok orvoslására, mert a halogatással tápot nyújtanak a jogos elégtelenségnek.

Hogy mily irányba kell a pénzügyintézetek ügy reformját terelni, annak alapelveit megtaláljuk annak az anekdotának a jegyzőkönyveiben, melyet a vidéki pénzügyintézetek igazgatói tartottak meg múlt évi márczius hóban a takarékpénztári ügy reformjának kérdésében. Vezérelvül kimondatott, hogy a létező bajok orvoslása autonom uton keresendő és a törvényhozási és hatósági beavatkozás a minimumra szorítandó. Intézkedés történjék a részvénytőke nagyságát, tartaléktőke gyűjtés kötelezettségét és a saját tőke és a betétek közötti arányt illetőleg.

Et nunc verio ad fortissimum. Kimondatott továbbá, hogy garanciák keresendők az iránt, hogy a betétek csak oly aktívákban helyeztessenek el, melyek teljes biztonság, kockázat-mentesség és mobilitás szempontjából a betétek természete által kívánt magas mértéket megüssék és hogy a visszleszámitolás egészségtelen tulfejlesztése a betétek biztonságát ne veszélyeztesse.

Azt hisszük, ha ezen alapelvek szerint megtörtént volna a takarékpénztári ügy reformja, ez a kérdés már lekerült volna a napirendről. Az anekdotának szükségét látták a vidéki pénzügyintézetek képviselői, mivel a tömeges bukások hatása

alatt kellett tenni valamit, ami a pénzügyi kormányzatban azt a látszatot keltse, hogy a pénzügyintézetek maguk is kívánják a reformot. A reform azonban nem történt meg, mert azt gondolták, majd csak lecsendesednek a hullámok. Sajnos, a sikkasztások és bukások folytonossága közérdekűvé teszi a takarékpénztári ügy reformjának kérdését.

Ne hivatkozzanak pénzügyintézeteink arra, hogy a pénzügyintézetek zöme helyes elvek alapján vezetett virágzó intézmény, mely a hatóság és a közönség bizalmát teljes mértékben bírja, felesleges tehát a reformmal sietni, mert a közkormányzatban is az a meggyőződés vert gyökeret, hogy nagy azon intézetek száma, melyek kezelése lege artis történik és mindenképpen meg is felel a törvényes formáknak és a kereskedelmi gyakorlatnak, de azért a legkomolyabb kifogás alá eshetnek, mihelyt valaki mélyebben beletekint ügykezelésükbe és helyzetüket szigorúan vizsgálja a gyakorlati szakértő szemével és tapasztalataival.

És azt a pénzügyintézetek vezetői nem tudják, amit a pénzügyminiszter is tud és hirdet? Nem tudják, hogy mily manipulációk révén uszott el a betevők és részvényesek pénze? És ha tudják, mi okból ellenkeznek oly rendszerrel szemben, mely orvosolja a bajokat, de nem okoz zavart ott, ahol oly intézetről van szó, mely becsülettel megállja a helyét.

Apponyiék és Tiszáék.

Előrelátható volt, hogy gróf Apponyi Albert és Horánszky Nándor tegnapi állásfoglalása Tisza István ellen mozgásba hozza majd

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Hadgyakorlatok kinában.

— A Kath. Hitterjesztés Lapjai IV. évfolyamából. —

Valamely hadsereg harccképességét szakértők az időnként tartani szokott nagyszabású hadgyakorlatokból itélik meg. A kínai hadsereg egyik hadosztályának ilyen gyakorlatát ismerteti velünk egy hithirdető, a ki végig nézte ezt a komédiát, mert hiszen másnak nem is nevezhető, amint erről olvasóink is meg fognak győződni.

»Egy valaki azzal fenyegette Európát, írja az illető hithirdető, hogy a kozákok vad hordái el fogják özönlenni; mások attól félnek, hogy ismétlődni fog a tatárjárás, ha megmozdul nyugatfelé a kínai birodalom néptengere. Igénytelen fölfogásom szerint Európának nincs mit félnie, legalább a kínai invázió egyelőre a lehetetlenségek közé tartozik. A nyulszívűek is nyugodtan alhatnak, ha elolvassák, miképpen folyt le a kínai véderő egyik hadtestének nagy gyakorlata, melynek Ta-csien-lu vidékén szemtanuja valék. A dolog ugyan még 1872-ben történt, de Kína nem azért híres csökönyös változatlanóságáról, hogy azóta egy hajszálnyit tökéletesedett volna hadereje akár a fegyverkezést, akár a begyakorlást illetőleg.

Ta-csien-lu mellett fákkal szegélyezett mezőn szoktak lefolyni a hadgyakorlatok; a tér egyik végén kínai modorban épült földetlen emelvény áll, miről Európában p. o. a lófuttatást nézi az urinép; evvel szemben a térség másik végét fehérre meszelt fal zárja el, melyre szörnyű sárkányt festett a kínai művész. Ugy beszélnek, hogy ez a gyakorlótér hajdanában egy thibeti herceg sajátja volt; ettől kérte kölcsön valamelyik mandarin és azóta maguknál feledték a kínai államférfiak ezt a szép darab földet. Kinában tehát szintén értik a bevégzett tények logikáját, mely ilyen esetben rablás számba megyen.

Sűrű néptömeg kóvályog a harcmező szegélyén, mások az árnyékos fák alatt lesik a mulatság kezdetét. A katonaság már fölvonult, de a legénységet mindenütt lehet látni, csak ott nem, ahol állnia kellene, mert ezek a jámbor fiúk szétmentek ki merre beszélgetni az ismerősökkel; de fegyvereiket összeállították: a lándzsa rakások közé tévedt néhány puska is, hanem legtöbb a zászló, mert a kínai haderő nagy gyakorlatai zászlók nélkül nem is volna gyakorlata. Tudnod kell ugyanis nyájas olvasó, hogy a kínai hadszakaszok természetes lobogóin kívül még minden lovas vitéznek a hátára van tűzve egy kölyök zászló; a gyalogság egyes szakaszai előtt szintén lépdel kézlőbálva egy vitéz, kinek hátán zászló leng. Az el-

lenségnek csak lehet aztán annyi esze, hogy az ilyen zászlóerdőtől megijedjen. Előzékeny tiszt sorba veszi a fegyver rakásokat és néven szólítja a vitézeket, kik e fegyverekhez tartoznak; a rakások mellett magnak hagyott egy-két harczi rámondja, »jelen« ama pajtasok helyett, kik másfele csatangolnak. Megérdül a dob, harsog az egy szál trombita. Általános sürgés, sorakozás: kelleltenül és lomhán állnak a vitézek sorba, beszélgetnek, nevetgélnek, hátokra tűzik a zászlót, kézbe veszik a fegyvert. Közeledik a generális: ferge lábú vitézek futnak színe előtt természetes zászlókkal; gyönyörű pej lovon léptet el a sorok előtt, melyek riadó kiáltással üdvözlik.

A kínai nép nagyon élelmes lévén, még a hadgyakorlaton sem feledkezik meg a szükséges mellett a hasznosról. A generális zászló lováról, helyet foglal az emelvényen, kipihen magát és falatozik; a legénység annál kevésbé botránkozik meg ezen, mivel szintén kapott gyomorerosítót. De a készülődés nem tarthat örökké; perdül a dob, harsan a trombita, egy tiszt jelt ad a zászlóval; az összes haderő két seregbe oszlik szét; melyek hosszú sort képezve arcban állanak egymással; a szárnyakon a lovasság, közepén a gyalogság szakaszokra tagolva. A két hadsereg egyszerre indul: a lovasság ügetve, a gyalogság sebes lépésben. A generális előtt találkozik, illetőleg áttöri egyik hadsereg

a politikai életet és a kombinációk mindenfelé meg fognak indulni.

Megjelentek a látóhatáron azok az angurok, a kik mindent rózsaszínben látnak és a nagyon is világos jelek dacára, a melyek az ellenkező bizonyítják, arra esküsznek, hogy a szabadelvű párt különböző árnyalatai között szent az egyetértés és semmi válaszfal közöttük nincs. A szabadelvű pártkörben mindamellét szinte kinos feltűnést keltett az, hogy tegnap, a mikor szokatlan nagy számban voltak jelen a körtagok, Horánszky és Apponyi nem jelentek meg. Természetes, hogy a kölcsönös kapacitáció volt napirenden. Voltak, a kik azt állították, hogy Apponyi és Horánszky nyilatkozataival elintéztnek tekintendő az egész összekocczanás. A kik ezzel ellenkező nézetet vallottak, azokat azonnal vádolták, hogy a szabadelvűpárt egysége ellen vétének. Mindez azonban csak arra mutat, hogy a kontroverziók a szabadelvű párt régi és új elemei között csak most kezdődtek igazán és hogy ennek a numerikus voltánál fogva óriási pártnak sok benső, divergáló, egymással harcban álló velleitásokkal kell küzdenie, a melyek immár nyílt konfliktusban jutottak kifejezésre. A csupa békéltető, csupa kiegyenlítő akaró elemek közt azonban akadnak olyanok is, a kik Apponyi és Horánszky kijelentéseiben tulságos érzékenységet találtak. Mások ismét Tisza Istvánt hibáztatták, mondván, hogy taktikai hibát követett el, a mikor nagyváradi beszédében nem vette figyelembe a volt nemzeti pártiak érzékenységét.

Igy forr és kavarog minden a szabadelvű pártban; így készül lassankint valami, a mi az egész világ előtt is illuzoriussá teszi a sokat hangoztatott párt-egységet, a mely a jelek után ítélve csak az optimisták képzeletében van meg.

A Kossuth-párt a revízió mellett.

Rimaszombaton tette meg a Kossuth-párt azt a feltűnő dolgot, hogy a hivatalos jelöltje hivatalosan követelte az egyházpolitikai törvények revízióját. Ott u. i. a szabadelvű párt előbb Draskóczy László főszógbabirót léptette föl jelöltnek, a ki a jelöltséget el is fogadta. Közben fellépett mellette Fáy Gyula volt képviselő is és a szabadelvű párt központja a sok szép ígért dacára ismét hivatalosan foglalt állást a vidéki választásnál, még pedig ez esetben Fáy

mellett. Draskóczy László erre azt cselekedte, hogy egész pártjával együtt átment az ellenzékre, melynek száma így egyszerre felszökkent. A reményen felül megerősödött ellenzék most Török Gyulát, a vármegye volt másodaljegyzőjét léptette föl képviselő jelöltül, a ki, mint értesülünk, programbeszédében a függetlenségi párt rendes pontozatai közzé fölvette a felekezetenkülsőség eltörlését. Arrafelé erős a protestantizmus állása, bizonyára erősek a veszteségeik is a terjedő nazarénus felekezettel szemben, nem csoda tehát, ha veszteségeik megakasztására az egyetlen lehetséges módhoz folyamodnak: revízió követeléséhez. Csak hogy ezt valamennyi protestánsnak kellene tenni, nemcsak szórványosan, egy-két kerület választóinak. A minden esetre érdekes választás idejét a központi választmány június 28-ra tűzte ki.

Kállay Béni Boszniában.

A közös pénzügyminiszter, aki tudvalevőleg Bosznia kormányzását vezeti, meglátogatja a megszállott tartományokat. Kállay Béni boszniai útjára tegnap indult el s déli egy óra 45 perczkor Bécsből Budapestre érkezett. A miniszter délután tovább utazott Bosznia-Bródba.

A Tisza-politika és a protestantizmus hanyatlása.

Mióta a katolikusok is felébredtek évtizedeken át tartott szunyadozásaikból s a felébredt öntudat jelei olyan formában kezdenek mutatkozni, amely nagyon veszedelmes a liberalizmus uralmára, lépten-nyomon halljuk a politikusok szájából a felekezetiességek elítélését. Legutóbb Tisza István gróf mondotta ki ezt a bölcs szentenciát. Arról azonban nem akarnak tudni ezek a bölcs férfiak, hogy ők voltak azok, kik évtizedeken át protestáns politikát űztek s hogy ami a katolikusoknál történik, az csak gyenge visszahatása a Tisza-féle protestáns politikának.

Hogy a Tisza-regime mennyire felhasználta önző hatalmi érdekei elérésére a protestáns egyházat s mennyi kárt okozott annak, arról érdekes vallomást közöl a Magyar protestáns irodalmi társaság kiadásában megjelenő *Protestáns Szemlében* Szóts Farkas, budapesti theolo-

giai tanárnak szenzációs s igen aktuális cikke.

Ez a cikk szokatlan szókimondással hirdeti és bizonyítja, hogy a magyar protestantizmust a Tisza-féle pártpolitika rontotta meg, a mely pártpolitikai objektumnak tekintette a magyar protestantizmust s fölhasználván és taktika tárgyává tevén egészében, összetörte benne a hit energiáját, megrontotta a hitező buzgóságát, elvhűségét és áldozatkészségét, világi és egyházi vezetőinek szellemét és lelkét.

Szóts Farkas értekezésének a címe ez: *Protestánsok egyházi megerősítése*. Kezdődik a következő dolog konstatálásával. Harmincz év óta, tehát a mióta Tisza Kálmán az ország sorsának intézésében tényező és a mióta a református egyházat vezeti, azóta veszedelmesen nagy az egyház belső elerőtlenedése. Harmincz év előtt Magyarország lakosságának 22.93%-a volt ev. protestáns, ma már csak 19.50%-a. Az évenkénti kitérés a két protestáns egyházban már 1898-kán 5642 lélek. Azóta ez a szám növekedett.

Miképp történhetett ez? Erre a kérdésre a cikkíró professzor ezt a választ adja:

Az első nagyobb csapást a hetvenes és nyolcvanas években a szekták mérték a magyar protestantizmusra. Ebből a nazarénusok aztán a baptisták kezdték ki a hiternyedtségbe és alvásba merült protestantizmust. Ezzel akkor nem sokat törődtek sem a pásztorok, sem a többi egyházi órállók. Azok vétkes gondatlansága lelkészi körökben csaknem szálló igévé tette a hamis jelszót: hadd hulljon a férgese; ezeket a politikai szenvedély és a tulhajtott liberálizmus kábitotta el, elanynyira, hogy elismert vezetői is csak politikai objektumnak tekintették a protestantizmust. Valóságos egyházi demoralizáció, az evangélium, a kereszténység, sőt a hithagyás iránti közönyösség űlte meg a lelkeket. Így aztán az alvó pásztorok és a politikába merült gondnokok és felügyelők mellett az országnak csakhamar minden részében szépen fölbujánzott a nazarénizmus, meg a baptizmus.

Nagy tévedése volt a magyar protestantizmusnak a maga egyházi megerősítésében a politikában való tulságos elmerülés, a miből teljesen még ma sem gyógyultunk ki. A magyar protestantizmus külön politikai párttá

másikat és helyet cserél, ez a művelet háromszor ismétlődik. Ezekután négyzetet képeznek a csapatok és fegyvert töltenek. A tiszték olyan emberségesek, hogy türelmesen várakoznak, míg az ügyetlenek is megtöltik puskáikat; a zászlóval jel adatván, sortűzet adván az egyes csapatok. Érdekes lehet nagyon, miként támadnak és védekeznek az ellenfelek, de mi ebből nem láthattunk semmit miatta a nagy füstnek, mert a kínai haditudomány ilyenkor nem elégszik meg a lövöldözéssel, hanem gyújt meg olyan készítményeket, melyek lárma nélkül tenger füstöt csinálnak. Mi ezt játéknak véljük, pedig mélyes ok van ennek a fogásnak, mert minél sürűbb a füst, annál nehezebben látja meg az ellenség a vitéz sereget, tehát annál csekélyebb kárt tesz benne.

A bátorság és férfias erő Kinában is bábért terem, csak hogy itt a győzelem mindig azé a seregé, a mely a »mennyei birodalom« véderejét képviseli, mert a kínai fura dolgoknak nézné, ha az ellenséget képviselő sereg győzne. A fényes sikert biztosítandó a győzők elsánczolják magukat; a tűzesség sürög-förög; miglen ágyulövés reszketteti meg a levegőt. Csupa hízélgésszól beszélek ágyuról, mert a mi olyan nagyot puffant, igen hasonlít természetes gyertyatartóhoz vashól, melynek öblében gyertya helyett lőpor van; evvel az eszközzel lövöldöznek Kinában népmulatságok és had-

gyakorlatok alkalmával. Amint megdördül az ágyu, fúrge kezek sátozt vernek, melyet vászonra festett fal védelmez; az ilyen fal mögött mi kár eshetnék a vitézekben? Nekik is bátoroknak annyira, hogy kirohannak az ostromló ellenségre t. i. a vászonra festett tömör falban megnyílik egy ajtó, kiront rajta a lovas csapat, mely — köztünk legyen mondva — 7—8 emberből áll, öldöklő tűzet ad a képzelt ellenségre, avval rohan — — — az istállóba lenyergelni. Ennek láttára az ember megdörzsöli szeméit, badgyakorlat helyett nem lovardába tévedt-e?

Van a kínai hadseregben olyan legénység is, melyet a kínai »macska katonának« nevez, minket pedig vásárbódéink csepürágóira és bukfenchezőire emlékeztet; minden szakasz gyalogság és lovasságnál van 2—3 ebből a fajtából. Öltözetük bőre szabott sárga bugyogó és kabát tigrisbőrt utánzó csikkokkal, fegyverzetük apró kerek paizs; ennek a legénységnek a vezetője kezében botot tart, melynek tetejét két golyó disziti. Az is a hadgyakorlathoz tartozik, hogy ezek a komédiások megmutassák, mit tudnak. Amint az említett lovasság elvágtatott lenyergelni, előléptek a sorokból a komédiások és bemutatták a generálisnak ami ujat egy év óta tanultak. Leghálásabb szerepe van köztük a vezetőnek, mert embereit egy szálig a földre teríti, pedig ezek ugyancsak védik bőrüket, le-

vén mindegyik paizsán égő és szörnyen füstölő röppentyű; mulatságos játék ez és az bizonyos, hogy a kínai katona jól tud bukfenchezet vetni. A közös gyakorlat evvel be lévén fejezve, a hadsereg egyes fegyvernemei különválva mutatják be ügyességüket.

A lovasság. Minden kínai lovasnak van nyila, a tegez pedig hátán lóg mellén keresztibe vetett szíjon. A gyakorló téren ástak egy árkot, melytől három lépésnyire czéltábla van fölállítva. A lovasság sorából előugrat egy-egy legény, a czéltábla felé vágat, elereszti a kantárt, vesszőt fektet a nyilra, czéloz a táblára, egyet kanyarodik és visszaszáll a sorba. Ha valamelyik eltalálja a czéltáblát, megperdül tiszteletére a dob, nevét bejegyzik, később jutalmat kap. A dolog azonban unalmas a nézőnek, mert véghetetlen kászolódás kell egy-egy legénynek, míg kiugrat a sorból; meg kell adni a kínai lovasoknak, hogy ügyes nyilazók, mert nagyobb részök eltalálta a czéltáblát. A lovas szakaszok egy-két legényének van kínai puskája; ezek is bemutatták mit tudnak: sebesen vágatva töltöttek és lőttek háromszor czélba. Néhány lovas pallos nagyságu karddal bemutatta a kínai hatvágás mesterségét is.

Gyalogság. A véderő gyalog felének egyik része nyilas; ezekből válogatják ki a lovassághoz az ügyesebb nyilazókat, kik mind fehér gombot viselnek kalapjuk tetején. (Kinában a

ugyan nem tömörült a legujabb korban; de a saját egyházi életében a pártpolitikának tulságos befolyást engedett. Pártpolitikai érdekek szerint kormányozták az egyházakat, a traktusokat, a szuperintendenciákat. Politikai hitvallás szerint választották a presbitereket, gondnokokat, tanácsbírákat, főügyelőket. Pártpolitikai tekintetek döntöttek még a papok, az esperesek és a püspökök választásánál is. A politika járszalagára fűzve vonszoltatta magát a magyar protestánsizmus mindjárt a kiegyezés után a közjogi ellenzék pártjára s ezzel elmulasztotta fölhasználni a kínálkozó jó alkalmat a magyar nemzeti és akkor valóban liberális állammal való összeforrásra és közjogi megerősítésre. A politika vitte egyházunk vezetőit a hetvenes években az akkori szabadelvű párt karjaiba s ennek másfél évtizeden át tartott uralkodása idején, a politikai hatalom birtokába, alig tett valamit az egyház belső erőinek és szerveinek gondos kiépítésére. Sőt a hazafiság és szabadelvűség köpenyében burkolt politika vitte bele a protestánsizmust az egyházpolitikai reformok idejében az 1868. évi vallásügy 53. t.-cikk föladásába és reverzálisok törvényesítésébe, a mely ellen a hitű protestáns ösök századokon át küzdöttek. Ekként szivta ki és emésztette föl a politika a magyar protestánsizmus belső erőt: az evangéliumi kegyességet, a puritán erkölcsöket és a hagyományos egyháziasságot, a melyek hajdan még az üldözések idején is bámulatos szívóságot tudtak kifejteni. Ez a szertelen politizálás dulta föl a gyülekezetek belső békéjét; ez rendítette meg a lelkipásztort és a gyülekezet között az erkölcsi bizalmat; ez kapatta az egyház lelkészét és világi tisztviselőit arra, hogy keresztényen és egyházi erények gyakorlása helyett politikai és világi kapaszkodás és taktika fogásaival szerezzenek maguknak előmenetelt az egyházban. Ekként világiasodott el az egyház és izetlenült meg az evangéliumi só közöttünk az egyházban elharapódzott politika által s ekként sorvasztotta el a politikai egyháziasság nálunk a valódi evangéliumi keresztényen vallási és erkölcsi életet.

Kína katonasága.

A mennyei birodalom hadi szervezete a középkori zsoldos rendszerre emlékeztet. Hadi

a rangfokozat jelzése a gomba alakú kalap tejjét díszítő gombnak színe által történik.) A nyilasok mindegyike öt nyilveszszőt röpit a céltáblának 60 lépés távolságból; a jó lövést ezeknél is dobpergés jelzi. A hadgyakorlat eme része hosszadalmas és untató, nem is egyéb mint céllövés. — A puskával fegyverzett legénység három lövést tesz 200 lépés távolságból; ámbár fegyvereik hiványok, meglehetősen biztosan lőnek. Jellemzi a kínai rendet, hogy a dobos aszerént üti meg a dobot, a mint a szerencsés lövő jó pajtása vagy ellensége.

Tüzérség. Említettem azt a gyergyatartóhoz hasonló ágyut, melylyel nagy lármát és sűrű füstöt csinálnak a hadgyakorlatnál; ez a fegyver kárt legfeljebb a pattantyusokban tesz, ha szétszakad, mert ezzel az ellenségnek nem lehet ártani. Közelebbi rokonságban áll az ágyuhoz az a kétemberes puska, melyet az egyik vállán tart, a másik pedig elsüti. Ta-Csien-lu fegyvertárában ennél különb löveget nem láttam.

A kínai hadsereg ma is olyan, minő évszázadok előtt volt és egyhamar nem is lesz másféle. A tengerrel határos tartományokban a haderő egy része európai mintára van fölszerelve, sőt tisztjei is európaiak. Ha Kína valaha egész hadseregét ilyen lábra találná állítani, jaj akkor Európának. Ettől egyelőre nyugodtan alhatik a vén Európa. Először is: a

kötelezettség nincsen Kinában: a birodalom tizenölcz tartományra oszlik, a melyek élén egy-egy helytartó alkirály áll. Minden alkirály adószedés jogát kapja a császártól, a befolyt pénzekből pedig bizonyos számú csapatokat kell eltartaniok. Az alkirály kiválogatja a főtiszteket, ezek a tisztek toborozzák a közkatonákat. Ez a pénznek is levezető csatornája, a mi valószínűvé teszi, hogy a közlegénynek már édeskevés jut belőle.

E vidéki csapatokon van a császári testőrség, mely közvetlenül a császár parancsnoksága alatt áll.

A kínai hadsereg gyalog- és lovascapatokra oszlik. Tüzérség és utászcsapatok csak azoknál a vidéki hadtesteknél vannak, a melyekben európai tisztek szolgálnak.

A kínai hadsereg létszámáról eltérők az adatok. Községesen csak egy millióra becsülik az állományt, a melynek nagy része azonban csak amolyan statisztia szalon katonaság, parádéknál és ünnepies felvonulásoknál szereplő. Az európai módra felfegyverzett és kiképzett rendes sorkatonaságot a szakértők mindössze tizenötezer főre becsülik.

A birodalom belsejében levő csapatoknak rendes fegyvere a nyil és minden hat emberre jut egy morszár. Minden századnak van egy elavult szerkezetű előtöltő ágyuja.

A kikötőkben állomásozó csapatok sokszor modern löfegyverrel is vannak ellátva, amelyek azonban háboruban éppenséggel hasznavehetetlenek. A lovas csapatoknak pompás loanyaguk van, a kozák lovakhoz hasonló. Fegyverzetük hosszú lándzsa, nyil, itt-ott karabély és kard. A lovascapatok közül csak kevés van állandó szolgálatban. A lovasság zömét a föld népe szolgáltatja, egész községek, a melyeknek élén a parancsnok áll. Rendes időközökben hadgyakorlatokat tartanak. Az utóbbi időben néhány lovasszadron európai kiképzést nyert, valószínűleg kitűnő eredménnyel, mert az észak-kínai jó lovas.

A tüzérség és az utászcsapatok fölszerelésében rendszeresen az az ország irányadó, a melyhez a vezető európai főtiszt tartozik. A japán-kínai háboruban sok Krupp-ágyut foglaltak el a japánok Port-Arthurban és Wei-Hai-Weiben.

A kínai ezred öt századból áll, tábornokkal, ezredessel vagy őrnagygyal az élén. A századokat kapitányok vezénylik, akik mellé három-négy hadnagy van beosztva. A territorialis viszonyok, a garnizonok elosztása szerint több ezred ismét egy idősebb tábornok főparancsnoksága alatt áll. Hadtestek, brigádák Kinában nincsenek.

Mint minden országban, ahol toborozzák a katonaságot, a civill magasan fölötte áll a katonának és sok esetben a vezérlő tábornok alárendeltje a felsőbb polgári hatóságnak. A

tiszteket a közlegények sorából válogatják; sok köztük a főtiszti szolgáló, hivatalnok stb.

Ősi szokás szerint a tisztvi vizsga kiváltképen a testi képességek bemutatásából áll: nyillal lövöldözés gyalog és lóháton stb. Elméleti ismereteket, csapatok vezénylését nem kívánják. Amint kinevezik tisztvé, a katona voltaképpen többé nem katona: közigazgatási hivatalnok lesz belőle. Élélmezi, ruházataja a katonáit, ami gyakran nyereséges üzlet. A mandarin-jelvényen kívül a tisztén semmi külső megkülönböztetés nem látszik. A legénység egyenruhát visel, kék gyapot nadrágot, ugyanilyen színű bluzt, a mely fölött rendkívüli alkalmakkor piros vagy kék zubbonyt viselnek. Ezen a zubbonyon elől kőralaku bevarrt vászondarab van, amelyen heraldikai vagy egyéb irásjelek láthatók. Az összes csapatokhoz tartozó legénység télen fekete turbánt visel, nyáron pedig olyan szalmakalapot, amilyen az angol matrózoké.

A csapatokat a gyakorló-téren altisztek vezénylik, akik a megfelelő vezénylő szavakat bemagolják és feladatukat néha apró jelzőzászlócskával is megkönnyítik.

Európai értelemben vett lögyakorlatokról természetesen szó sem lehet, mégis a kínaiak között igen sok a jó lövő. A közlegénynek minden előleges kiképzetés nélkül kezébe nyomják a fegyvert s lőnie kell a száz méteres távolságban levő céltáblára. A céltáblát fej- vagy mell-magasságban függesztik ki.

Az európai instruktoroknak mégis kevés fáradságukba kerül a kínai közlegény kiképzése; nagyobb bajjal jár, ha a tiszteket kell gyakorlati szolgálatra beoktatni. A kínai felfogása gyors és szívesen tanul. A csapatok külső kiképzése nem igényel hosszabb időt, mint nálunk, a belső szolgálatra pedig az európai instruktor-nak nincsen befolyása.

A kérdésre, hogy még is mi volt az oka a kínai csapatok számalmas viselkedésének a legutóbbi japán-kínai háboru alatt, könnyű a felelet.

A kínai katonaságnak csupán elenyésző csekély része került az ellenség elé; nagyobb-részt pehsili-i, santungi és koreai csapatok.

Nem volt tisztikar, amelyben a legénység megbízhatott volna. A tisztek legtöbnyire a csapatok után haladtak, sokszor igen messze tőlük.

A katonák zsoldot, vagy egyáltalán nem, vagy csak igen keveset kaptak, a tisztek könnyelműségéből pedig a lövészerben is nagy hiány támadt. Egységes vezérletük sem volt a kínai csapatoknak.

De a mi a legfőbb és majdnem hihetetlen Li Hung Csangot, a Kína becsületéért leginkább engagált államférfiut, a cung-jámen a legválságosabb pillanatokban magára hagyta, ezzel akarták lehetetlenné tenni a kiváló kínai államférfiut, akinek nagyszabású reformtervei szebb jövőt ígértek Kinának.

Az „Orsolya“-zárda kézimunka-kiállítás.

Évről-évre nagy várakozással tekintünk Nagyvárad egyik legelőkelőbb nőiskolájának, az Orsolya-intézetnek tanévvégi kézimunka-kiállítására. Megszoktuk már azt, hogy az Orsolya szerzet tanítónői és tanárnői ép oly kitűnő eredményt mutatnak fel a művészeti oktatás terén, mint az elméleti oktatás keretében.

De azon előkelő közönség, mely e héten az Orsolyák kézimunka-kiállítását látogatta, meggyőződhetett róla, hogy ott az idej kézimunka-oktatás minden várakozást felülmul. Meggyőződhetett róla, hogy mennyi szakértelemmel, ügybuzgósággal teljesítik ama tanerők magas-szatos hivatásukat s milyen termékeny talajba hintik a jónak és szépnek magvait.

A kézimunka-kiállítás nagyszerű hatást gyakorolt a belépő látogatóra, a mely kitűnő hatásban bizonyára nemcsak a gyönyörű kézimunkák sokaságának, hanem a pompás világitásu, tágas díszteremnek is része volt, hol a munkadarabok művészi elrendezésben voltak kiállítva. A nagy ablakokon át bőven behatol

kínai pénzügyek oly gyöngé lábón állanak és fognak állni a botrányos kormányrendszer miatt, hogy a hadsereg európai szervezésére nem lesz költség soha; másodsor: ha pénz kerülne is, nem terem Kína olyan embereket, kik ezt az átalakítást végre tudnák hajtani. Élő tanubizonyosságai ennek a kínai kezekre bízott fegyvergyárak: egyik silányabb a másikonál. A kínai nem képes a löfegyvert tökéletesíteni, annál kevésbé tud vele bánni. De nincs meg benne az akarat sem, mert a hol érintkezik európaiakkal, nemzeti büszkeségből megmutatni erőlködik, hogy nem áll az európai ember mögött, de a roppant birodalom belsejében sem jut neki, hogy nemzeti hírságból eltérjen öröklött szokásától. Véleményem szerint a kínai ebben is élelmes, mert miért költsenek Krupp ágyukra és hátültöltőkre, mikor kovás puskákkal is bírhatja rengeteg tartományait. Minek volna neki a méregdrága fegyver, hiszen p. o. Ta-Csien-lu hadparancsnokának elég egy szál nyilvesző és egy fa kard, hogy féken tartsa Thibet roppant területét. Az általam leirt hadgyakorlattal a nép, a generális is nagyon meg volt elégedve. A szép siker fölött való örömben a generális pénzt osztott ki a legénység között. Esztendőre megint ilyen hadgyakorlatot fog látni Ta-Csien-lu — — — és azt hiszem, száz esztendő múlva is.

a ragyogó napsugár megvilágítva, glóriába vonva a női munka, a női szorgalom néma és mégis beszédes tanujelét.

Asztalokon, állványokon, gula-alaku csoportozatokban, falon, ablakon ott halmozódott fel sok-sok kis és nagy leánynak egy tanévi megfeszített szorgalommal, ügyességgel végzett munkája, melyet mesteri kézzel rendeztek el a kézimunka-tanítónők. S a látogató, ki gyönyörködve ment csoporttól-csoporttól, nem tudta, mit dicsérjen jobban: a kis és nagy leányok szorgalmát, ügyességét-e, vagy pedig mestereik izlését, tudását és buzgalmát?

A külső- és belső elemi osztályok kiállításán láthatta a küzdelmet, mit a kis leány kezdet nehézségeivel folytat s mégis diadalal végez. A külső és belső polgári osztályok munkáin már ott lebegett a biztos haladás szelleme és már nemcsak a törvényszabta osztálymunkákon, de csinos és hasznos díszmunkákon is érvényre jutott. Míg a tanítónők képző-intézet kézimunkáin már a hosszas gyakorlat eredményeként jelentkező kitűnő technika, kifejtett izlés, művészi biztosság tűnhetett a szemlélő szemébe.

Általában a művészi kivitel mellett a harmonikus, discret színezés az, a mit főleg a tanítónők képző-intézet kézi munkáin nem lehet eléggé megdicsérni. A szorgalom és kitartás mellett azt a színezésben nyilvánuló fegyelmet, mely a mai secessió divattal szemben is tudja tartani a jó izlés határait, a nélkül, hogy a világtól való elmaradottság bélyegét viselné magán.

A nevelés ügyét szíven viselő szemlélőnek jól esett ezeket tapasztalni. S nyomban az a megnyugtató reménye kelhetett, hogy ezek a tanítónők-jelöltek kik a kézimunkában való jártasság, a kézimunka iránti lelkesedés mellett ily finom izlést visznek ki magukkal a népnevelés utaira: azok majd ép izlésű, szorgalmas, házas női nemzedéket tudnak nevelni a mai idők ferdeségei között is.

A kiállított darabok közt a kézimunka minden neme szerepelt. Kötés, horgolás, reczés és reczekivarrás, mindenféle öltésű kivarrások; áttört munkák, paint-laçe, himzés és tüfestés (nehány képen s egy fehér selyem casulán); arany- és dombor himzés, fehérvarrás, üveg és bársonyfestés részben mintakendőkön, mintaszalagokon, részben hasznos és dísz tárgyakon alkalmazva. Jó hatást gyakorolt, hogy különösen nagy számban volt a kézimunkával, kézihimzéssel készült fehérnemű; hogy a foltozás és beszövés is fényesen volt képviselve nemcsak mintakendőkön, hanem színes és fehér ruhadarabokon, harisnyákon is. Hiába, ezek a legszükségesebb házi kézimunkák, ha nem is olyan tetszetősek. Azért az Orsolya-intézet növendékei a hasznos mellett a ház díszítésére szolgáló munkákban is igen figyelemreméltó eredményt produkáltak. Volt néhány óriási munkája, gyönyörű ágyterítő, sok asztalterítő, falszőnyeg, függöny, czimbalomterítő, asztalfutó, milieu, tálcakendő, diványpárna stb. stb. A melyet nem is lehetne eldörögni valamennyit, de a mely mind arról tanuskodik, hogy az Orsolya-intézetben kitűnő színvonalon áll a leánynevelés egyik legfontosabb eleme: a kézimunka-oktatás.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8-5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 8-5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Julius 15. Az ev. ref. egyházi énekkar dalestélye a Sport-téren.

UJDONSAGOK.

* **A custozzai csata emléke.** A helybeli cs és kir. helyőrségtisztikara a custozzai csata emlékére az ott vitézül küzdött és elhunyt hősök lelki nyugalmáért ma, szombaton reggel 9 órakor a nagyváradi olasz-i róm. kath. plebánia templomban ünnepélyes gyász-istentiszteletet rendez, a melyen *Andrássy Péter* katonalelkész szent beszédet mond, a melyben megemlékezik a custozzai csatáról s az ott elesettekről. Délben a tisztikar társas ebédet rendez a kereskedelmi Csarnok épületében levő tisztai étkezdében.

* **Ülés a városházán.** A Nagyváradi városi árva-ház igazgató-választmánya június hó 30-án, d. u. 4 órakor ülést tart a városházán.

* **A színház építése.** A nagyváradi színház építésére felügyelő bizottság ma, szombaton délután fél 5 órakor ülést tart.

* **A közkórház ügyei.** Bihar megye közkórházának választmánya tegnap délelőtt ülést tartott, *Szunyogh Péter* alispán elnöklelte alatt, a melyen jelen voltak: *Széchenyi Jenő* kanonok, *Papp János*, *Cziffra Gerő*, *Wallner Ödön*, *Zigre Miklós*, *Örley Kálmán*, dr. *Fráter Imre*, dr. *Baróthy Ákos*, *Miskolczy Árpád*, *Gálbory Sámuel*, dr. *Bartha János*. A kórház élelmezése és egyes munkálatokra kiírt pályázatok eredményét tárgyalták. Az élelmezésre beérkezett 6 pályázat s ezek között egy aradi vállalkozó ajánlata volt a legolcsóbb. A választmány azonban *Müller Salamon* ajánlatát fogadta el, a ki az egységárból 40%-ot engedett. A vízvezetési munkálatokat a legelőnyösebb ajánlattevő *Goldberger* nagyváradi vízvezeték készítőre bízták, míg a kórház tatarozási munkálatait *Incze Lajos* vállalkozónak adták ki.

* **Mennyi pálinkát fogyasztanak Magyarországon?** A pálinka fogyasztás Magyarországon az utóbbi években túlságosan nagy arányokat öltött. Evente 2 millió 187 ezer hectolitert fogyasztottak el több évi átlagot véve. Sok ezer bevándorlott zsidó korcsmáros meggazdagodásának az alapja az volt, hogy különböző, mérges vegyszerekkel maróssá tették a pálinkát és így kevés költséggel nagyobb mennyiséget tudtak eladni. Ez eljárással a korcsmárosok meggazdagodtak ugyan, de némely község lakosságában egy egész generációnak tönkre tették szervezetét. Ez indította a kormányt arra, hogy az italmérést megváltoztva, fokozatosan javítsa a helyzetet is. A pálinka mérési jog adományozásának korlátozása, a szeszes italok minőségének ellenőrzése mind hozzá járul ehhez. Most már ott, a hol a közigazgatás intézői és a pénzügyek ellenőrzési kötelesegeiket pontosan teljesítik, mérgezett pálinkát nem árulhatnak s a pálinka uzsora is le van szorítva. A bor fogyasztás évente 2.500.000 hl. a sörfogyasztás 45 ezer hl. az egész országban.

* **Ujabb felfedezett biblia-codex.** Egy francia nemrég Kis-Ázsiában tett tanulmányutat, mely alkalommal egy érdekes kézirat tőrédékeire akadt. A talált kézirat *Máté evangéliumának* egyes részeit tartalmazza s biborszintű pergamenen arany betűkkel van írva. A lapok nagyon szép festményekkel vannak ékesítve és nagy régiség-tani értékkel bírnak. A kézirat most a párisi nemzeti könyvtár tulajdonában van.

* **Tömeges megtérés hire érkezik** — Rómán keresztül — Keletről. *Sohdo Péter* szir-jakobita püspök, papságának és híveinek nagy többségével, a kath. egyház kebelébe tért, honnét őseik másfél ezer évvel ezelőtt elszakadtak.

* **Felebbezés az iskolaszéki választások ellen.** Tegnapelőtti számunkban közöltük a közgyűlés által újra alakított iskolaszék névsorát: ugyanekkor egyik helybeli laptársunk a N. N. közléséből arról értesülünk, hogy a törvényhatóságnak az iskolaszéki tagok választására vonatkozó határozata ellen felebbezés adatnék be és pedig *Bary József* kir. táblai tanácsjegyző megválasztása kifogásoltatnék. Tény, hogy a birói hatalom gyakorlására vonatkozó 1869. évi IV. t. cz. 10. §-a értelmében a *biró a törvényhatósági képviselő-testülettől megbízást, vagy kiküldetést nem fogadhat el* s hogy az 1869. évi IV. t. cz. 8. és 10. §§-ainak értelmezése tárgyában a vallás- és közoktatásügyi miniszternek 1872. évi április 20-án kelt 9219. számú rendeletével közölt 8741/1872. számú igazságügyminiszteri rendelet szerint *birák az iskolaszékeknek tagjai nem lehetnek*, de hát nem azért törvény a törvény, hogy azt meg is kellene tartani. Sok törvényünk szerénykedik a papíron a nélkül, hogy törvénytudósok érdeemesnek tartanák elolvasni.

* **Szerencsétlenül járt községi biró.** Hatalmas kimenetelű szerencsétlenség történt tegnapelőtti *Topolya* község határában, melynek *Rindler Elek*, a község derék birája esett áldozatul. *Rindler* ugyanis tegnapelőtti *Volkman Gyula* községi végrehajtó, *Palásti István* községi pénztárnok és *Rind János* községi esküdt társaságában két kocsin kimentek a község határába, hogy a közlegelőket és kaszálókat bérbé adják. A hivatalos funkció befejezése után betértek egy határszéli csárdába, hol alaposan beboroztak. Estére járt már az idő, a mikor utnak indulak hazafelé. Elől ment az egyik kocsin *Rindler biró* a végrehajtóval, utánuk pedig a másik kocsin *Palásti pénztárnok* az esküdttel. Utközben *Palásti* elakarta kerülni a biró kocsiját. Eközben a lovak megbokrosodtak, elragadták a kocsit s egyenesen neki vágtak az előtte haladó biró kocsijának s azt egy magas partról leütötték a mélységbe. A kocsiban ülő *Rindler biró* oly szerencsétlenül bukott le, hogy koponyája ketté repedt s a szerencsétlen ember szörnyet halt. A nagy tekintélynek örvendett biró szomorú sorsa iránt általános a részvét a községben. A vizsgáló biró rendeletére a csendőrség letartóztatta *Palásti pénztárnokot*, mint a szerencsétlenség okozóját.

* **Magyar zászló Szerajevóban.** Tudvalóvó, hogy Pünkösdkor Szerajevóban tartott Trebevic-ünnepélyen csupa osztrák és horvát zászlókat használtak, míg a magyar nemzeti zászlót teljesen mellőzték. Most azt írják Szerajevóból, hogy a sok fekete-sárga és a piros-fehérek horvát lobogó közepette mégis hely jutott egy nagy magyar nemzeti színű zászlónak is. Szerajevó fő-utcájában lakik egy *Fehérvári János* nevű sörfőző, ki nagy megütközéssel látta Pünkösdi vasárnapján, mikor felébredt, hogy saját házában 4 horváth zászló éktelenkedik. Kérdőre vonta a cselédséget, hogy ki tűzte ki a horváth zászlókat a házára, mire előállott lakója, egy horváth gimnáziumi igazgató, hogy a szerajevói ünneprendező bizottság megbízásából ő tűzette ki azokat s tiltakozott a zászlók eltávolítása ellen. *Fehérvári* nem akart botrányt előidézni, hanem hamarosan egy olyan nagy magyar nemzeti zászlót csináltatott és tűzött ki a házára, hogy az teljesen eltakarta a kisebb horváth zászlókat. Így hozta helyre *Fehérvári* uram azt a hibát, melyet a szerajevói hatóság és ünneprendező bizottság elkövetett volt a magyar zászló szándékos mellőzésével.

* **Sztrájk az államvasuti gépgyárban.** Az államvasuti gépgyár sztrájkoló munkásai szilárdan kitartanak követelésük mellett és mindent megmozgatnak, hogy céljaikat elérjék. Tegnap *Toperczer Péter* X. kerületi előljárót

kérték föl, hogy közvetítse a munkások és az igazgatóság között a békítési tárgyalásokat. Az előjáró délből meg is jelent *Vajkay* igazgatónál és sokáig értekezett vele. A munkások küldöttségét délutánra hívta magához és akkor adta elő nekik eljárásának eredményét.

* **Királysértési pör Debreczenben.** E hónap 25-én, hétfőn igen érdekes esküdszéki tárgyalás színhelye lesz a debreczeni törvényszék. Egy felségsértési pert tárgyalnak, amelyet még a budapesti főügyészség indított dr. *Király* Péter tartalékos honvédhadnagy és hírlapíró ellen a »Debreczen« című politikai lap 1899. november 11-én megjelent vezércikke inkriminált kifejezései miatt. De a pört az új bünvádi eljárás életbeléptetése folytán a kir. tábla székhelyén levő debreczeni esküdttörvényszékhez tették át. Ez lesz az első alkalom, midőn vidéki esküdtszék politikai perben ítélkezik és épen ezért próbája az esküdtszéki intézmény létjogosultságának. Király Péter »Az osztrák császár« című cikkelyében éles hangon adott kifejezést a fellelti felháborodásának épen akkor, midőn a »Hier« helyett »Jelen«-t kiáltó tartalékos magyar katonákat becsúgták, azt irván, hogy a magyar kir. hadügyi felség joga teljesen háttérbe szorul az osztrák érdekek előtt. Ezért Király Péter a btk. 140. szakaszába ütköző királysértés vétségével van vádolva. A vádat Simonffy Béla dr. kir. ügyész fogja képviselni; védő pedig Bakonyi Samu dr. lesz. — A tárgyalást Szücs Miklós dr. kir. törvényszéki elnök vezeti.

* **Pájesz miatt öngyilkos.** Bobovban, egy galicziai községben, *Hoffstedler* Lemel zsidó birtokosnak a 22 éves fia felakasztotta magát. Öngyilkosságának eredeti oka, hogy valaki, mikor aludt, »pájeszt« levágta. Különösen az a gondolat bántotta, hogy a jegyese nem megy hozzá feleségül, mert »főkéességétől« megfosztották.

* **Halál a villamos síneken.** Tegnap reggel fél nyolcz órakor a Károly-köruton a város-háza előtt egy 35—40 évesnek látszó napszám-mosnő részegen üdöngött a villamos-vasut sínei mentén. E közben elesett, s az épen akkor arra haladó villamos-kocsi elgázolta. Hamarosan kiszédtek a kocsi alól, de a gyors orvosi segítség daczára is pár percznyi kínlás után meghalt. Holttestét a bonczoló-intézetbe vitték.

* **A hol kutyahúst esznek.** Szászországban megeszik a kutyahúst is. A kik ezzel a kissé különös táplálékkal élnek, azt mondják, hogy a kutyahús igen jó és igen izletes. Egy szaklap szerint tavaly Szászországban 535 kutyát vágtak le és ettek meg. Ezeknek az állatoknak a husát azonban gondosan meg kell vizsgálni, minthogy a kutyáknál gyakori a trichina. Tényleg a levágot 535 kutya közül is el kellett kobozni ötnek a husát, minthogy trichinás volt.

Két öngyilkosság.

— Egy kereskedő-segéd és egy rendőr-káplár. —

Olesó az élet. A vallástalanság, a hiúság, nagyra vágyás szedi napról-napra áldozatait.

A beteg társadalomban mindenki keresi a könnyű megélhetést; a nagyravagyást nem elégheti ki a legtöbb ember anyagi tehetsége; a könnyelmű élet, a mig ideig-óráig örömekeket terem, csakhamar nyomort, meghasonlást visz be a családba. S mivel a vallás jótévő vigasza a hitetlen lélekbe nem világít be s nem nyújt erőt az élet kízdemeire, sivárrá válik maga a lét, oda lesz az élet becse. Ez adja a legtöbb embernek a fegyvert a kezébe, hogy azzal eldobja magától a legbecsesebbet, a mit Istentől nyert: az életet.

A nagyváradai rendőr-krónikákban is gyakran szerepelnek olyan szerencsétlenek, akik az öngyilkosságban keresnek menekülést az élet

bajai és küzdelmeiből. A havi jelentések sűrűn megemlékeznek a kishittékről.

A júniusról szerkesztendő jelentés is szomoruan gazdag lesz az öngyilkosok felsorolásában.

Tegnap és tegnapelőtt ismét két öngyilkosság történt.

Egy fiatal kereskedő-segéd és egy rendőr-káplár lőtték magukat agyon.

Az öngyilkosságokról a következőket írjuk:

A könnyelműség áldozata.

Csütörtökön este 10 óra tájban Zöldfa-utcán a 24. számú ház kapujában egy fiatal ember lőtte mellbe magát.

A járóelő közönség hamar összecsoportosult s a házban lakók is kifutottak a kapu alá.

A vérében vonagló ifjuban a házbeli *Daviday* Sándor helynelküli kereskedő-segédet ismérték fel. Szülei ugyanabban a házban laktak, a melynek kapujában az öngyilkosságot elkövette. Édes atyja női-szabó mester.

A szerencsétlen fiatal ember, pár hónappal ezelőtt a Csordás testvérek fűszer-üzletében volt alkalmazva mint segéd, azonban onnét kilépett s azóta alkalmazás nélkül kószált a városban s szegény szülei látták el a legszükségesebbekkel.

Egészen beleélte magát a könnyelműsége hajlandó ifju a henyélés és dologtalanságba. Azonkívül olyan kétes existenciák társaságába keveredett, akik megmérgezték egészen a lelkét. Szüleinek jóakaró kérése, majd feddése nem használt, nem akart a rossz társaságtól megválni s nem nézett hely után, a hol ismét becsületesen keresse kenyerét.

Utóbb már maga is belátta, hogy szegény becsületes szülei nem tarthatják. Ez érlette meg benne, hogy öngyilkos lesz.

Csütörtökön délután ismét együtt volt a Rhédey-kertben szokott társaságában s este hosszabb ideig sétált a Szent László-téren és Zöldfa-utcán.

Este 10 óra tájban lakásának a kapujában mellbe lőtte magát.

Két fiatal ember a közelből bérkocsit hozott s a kinosan hörgő fiatal embert a kórházba szállította. Alig pár percz mulva azonban meghalt.

Daczára, hogy az öngyilkosság a rendőrség közelében történt, az ügyeletes rendőrtisztviselő csak akkor vett tudomást az esetről, mikor már a szegény ifju a kórházban halva volt.

A kórház halottas kamarájában helyezték el.

Az öngyilkos rendőr-káplár.

A másik öngyilkosság tegnap délután 2 órakor történt, a rendőrség őrszobájában.

Iván József rendőr-tizedes nem rég valami örökséget vett fel Gyulán.

A hét elején két nap és két éjjel sehohal sem találták a rendőr-tizedest Valami vig kompániában töltötte az időt s felé sem nézett a rendőr-laktanyának. Mások szerint minden bejelentés nélkül eltávozott a városból.

Mikor a két napi távollét után bevonult a laktanyába, társai és felettesei kérdezték, hogy hol volt, de alig adott feleletet a kérdésekre. Csak akkor komorodott el, mikor tudára adták, hogy engedély nélküli távolléte be van jelentve a főkapitánynak.

Nem sokára meggyőződött ennek az igaz voltáról, mert tegnap délután kihallgatásra volt idézve *Rimler* Károly főkapitány elé, hogy számon kérje tőle elmaradását.

Délután 2 órakor feleségével együtt bennt volt a rendőrségi laktanya legénységi szobá-

jában. Ágyán végig feküdvé beszélgetett nejével s kezében forgatta a 12 milliméteres rendőrségi forgó pisztolyát.

Sem rendőrtársainak, sem nejének nem tűnt fel viselete; azt gondolták, hogy revolverrel nézegeti s takarítani akarja.

Később felment neje a főkapitányhoz, hogy férje dolgában beszéljen.

Ezt az időt használta fel *Iván* József, hogy öngyilkos legyen. A revolverrel sziven lőtte magát, társai jelenlétében. A golyó alig pár percz mulva kioltotta életét. Mire nejét előhívták, már halva volt.

A gyilkos golyó nagy erővel furódott a testébe s a bal mellől rézsunt haladva, a gerincoszlop mellett egész a bőrig furódott, úgy, hogy a bőr alatt érezhető az ólom darab.

Iván József kilencz éve állott a rendőrség szolgálatában s egyike volt a legjobb rendőröknek. Ezért már évekkel ezelőt rendőrtizedessé léptették elő. Szerette némileg a könnyelmű életet s a mulatozást, de szolgálatában mindig pontos és szorgalmas volt.

Tettének okát nem tudják biztosan, de valószínűnek tartják, hogy túlnérzetessége, hogy távolmaradásáért büntetés éri, érlette meg benne az öngyilkosság eszméjét.

Családi élete is közre hathatott végzetes tettének elkövetésére. Feleségével ugyanis sokszor volt per-patvara. Különösen ha mulatásba keveredett, dorgálta neje s ez is elkedvetlenítette. Anyagi viszonyai jók voltak, mert gyermekük nem lévén, fizetéséből tisztességesen éltek; azonkívül nem régen vette fel örökségét is.

Holttestét kiszállították a nagy temetőben levő hullaházba, ahol felbonczolják.

A kínai háboru.

Pétervár, június 22. Az orosz távirati ügynökség a következőket közli a Kelet-Ázsiában levő orosz hajóraj számaról és megoszlásáról. A Sziszoj Veliki, Navarin és Petropavlovsk páncéloshajók június eleje óta Takuban vannak. Körülbelül ugyanazon idő óta ott vannak a Dimitrij Donszkoj és Roszija czirkáló hajók, továbbá a Mandsur, Korejez, Gremjecsi, Szivucs, Bobr és Giljak ágyunaszádok és végül Takuban vannak a Vszadnik és Galdamak torpedo-czirkálók. Niucsvangban van az Oivasni nevű ágyunaszád. A Szabjaka czirkáló hajó utban van Taku felé. A Razbojnik védetlen czirkálóhajó Port-Arthurban van.

London, június 22. A Daily Express singaporei tudósítója, a kiről köztudomásu, hogy nagy barátja az oroszoknak, e hó 21-iki kelettel egy beszélgetésről számol be lapjának, a melyet Kang-Ju-Mei-vel, az ismert kínai reformátorral folytatott. Kang-Ju-Mei állítólag megerősítette a tudósítónak azt az ismételt kifejezett gyanuját, hogy a kínai zavargások kitörését Oroszország vagy előidézte, vagy legalább is siettetette a maga céljaira.

London, jun. 22. A Daily Express jelenti Sanghaiból tegnapi kelettel: Tien-cint e hó 15-én két oldalról támadták meg a boxerek. Eleinte csak a bensülők negyedét ágyuzták 12 ponton és csak azután támadták az idegen telepet. A vasuti állomást 2000 orosz katona védte 10 ágyuval. Mikor a boxerek oda értek, az oroszok egymás után 50 ágyulövést tettek. Az ágyuzás, úgy látszik, meglepte a boxereket és nagy vérfürdőt okozott közöttük. Elest körülbelül 300 boxer, megsebesült 200.

A Times-nak jelentik Sanghaiból tegnapi kelettel: A boxerek 15-én éjjel nagy pusztítást vittek végbe Tiencinben a ben-szülöltek városrészében. Az idegen telep megvédésére az idegen csapatok elegendőknek bizonyultak. A sanghaji kínai lapok azt írják, hogy a mandsu-párt kebelében komoly viszály támadt. Pekingben a császári palotában nagy a zavar. A regens-császárné előkészületeket tesz a szökésre. Tuan-Hszu-Tung herceg és Kung-Ji határozottan ellenségei Jung Lunak és a mérsékelt pártnak, a mely azt tanácsolja a koronának, hogy engesztelje ki az idegen hatalmasságokat. Ezeknek a tudósításoknak legnagyobb része tartományi hivatalnokok jelentéseiből származik.

Sanghai, jun. 21. A konzuláris testület ma összeült, hogy a helyzetről tanácskozzék. A konzulok rossz jelnek tartják, hogy Pekingből nem érkezik hír. A kereskedelmi forgalom pangása következtében 20,000 kuli vesztette el kenyérét. A konzulok elhatározták, hogy a csifui konzulok doyenjét táviratilag megkérlik, hogy lépjen érintkezésbe a takui tisztekkel és azonnali támogatást kérjen tőlük. A konzulok azt hiszik, hogy sikerül közvetlen összeköttetést létrehozni Pekinggel és erre vonatkozólag felvilágosítást kértek Seng kínai vasutigazgatótól.

Csifu, június 21. Ideérkezett jelentés szerint Tiencint két napon át bombázták. A veszteség állítólag 100 ember. Egy meg nem erősített hír szerint Seymour tengernagy kénytelen volt visszatérni Tiencinbe. Pekingből két hét óta nem érkezett hír.

Sanghai, június 21. Vuszungban a táviróállomás védelmére tengerészkatonaságot szállítottak partra.

Washington, június 21. Kempf tengernagy Csifun át azt táviratozta mai kelettel, hogy Tiencinben kínai csapatok bombázzák az amerikai konzulátust és az idegentelep nagy részét. Egy fölmentő csapat, a melyben 130 amerikai katona is van, Tiencinbe indul.

Sanghai, június 21. Azok a tengerészcsapatok, a melyek Vuszungban partraszálltak a táviróállomás védelmére, visszatértek ide. Itt a helyzet nem veszedelmes.

A Takuból ideérkezett Lady nevű hajó még a következőket jelenti Taku ágyuzásáról: Az egyesült hajóraj-parancsnokok ultimátumot intéztek az erődök parancsnokaihoz, hogy június 17-én éjfélig adják fel az erődöket, mert különben 17-én éjjel két órakor megkezdik a bombázást. Az idegen hajóosztályok éjjelkor fölkeresték a kínai tábornokot és megkérdezték, hogy mit szándékozik tenni. A tábornok az válaszolta, hogy fölveszi a harcot. Egy órakor a kínaiak megkezdtek a lövöldözést. Az első lövés az Algerine angol korvetta kötélzetét érte. A Monocacy angol hadihajót, a melyen tiencini és takuai angol lakosok voltak, szintén találta egy golyó, de nem okozott nagy kárt benne. A Giljak orosz ágyúnaszád puskaporraktára fölrobant. A robbanás 20 orosz matrózt ölt meg. A sanghaji hittérítők Vej-Haj-Vejben vannak. A szecsuváni lázadást, úgy hiszik, elfojtotta az alkirály.

London, június 22. (Saját tud. táv.) Az esti lapok szerint *Tiencinben* a boxerek 1500 idegent felkoncizáltak s a borzalmas hír mindenfelé óriási szenzációt keltett.

London, június 22. (Saját tud. táv.) A japán kormány *tizenhatszáz új hadihajót mozgósít*, a melyek a kínai vizekre vonulnak.

Bécs, június 22. (Saját tud. táv.) Mint késő éjjel érkezett táviratunk jelenti, *Mária-Terézia* gőzös parancsot kapott, hogy rögtön Kinába induljon.

IRODALOM.

Vörösmarty-ünnep Székes-Fejérvárott.

Vörösmarty Mihály születésének százszentendős évfordulóját a fejérvári Vörös martykör országos ünnepel akarja megülni. Az ünnep rendező-bizottsága vasárnap tartotta ülését gróf Zichy Jenőnek, a Vörösmarty-kör elnökének és Vértessy Józsefnek, a kör igazgatójának elnöklésével. Az ülésen megjelent a Magyar Tudományos Akadémia képviselőiben Gyulai Pál, a Kisfaludi-társaság nevében Vargha Gyula titkár, ott voltak továbbá: Havranek József polgármester, Károly János nagyprépost, Meszlény Pál országgyűlési képviselő, Fánácz Flóris, a 48-as honvédegyesület elnöke, dr. Kuthy József, Szencz Győző középiskolai igazgatók s még sokan. Az ülés célja az volt, hogy véglegesen megállapítsák az ünnep programját. Gyulai Pál az akadémia nevében kijelentette, hogy habár az akadémia külön is meg fogja ülni Vörösmarty születésének százados évfordulóját, országos ünnepnek azonban székesfehérvári Vörösmarty-kör által rendezendő ünnepet tekint és azon nem küldötséggel, hanem testületileg fog részt venni. Hasonló értelemben szölt Vargha Gyula a Kisfaludi-társaság nevében. Az ünnep végleges programját a következőképp állapítják meg.

Deczember elején délelőtt 9 órakor Nyéken a szülőházban elhelyezendő emléktábla leleplezése, a hol az emlékbeszédet Vértessy József mondja, 10 órakor Székesfehérvárott a székesegyházban ünnepi nagymise. Mise után a vármegyeház disztermében diszgyűlés, melyet Zichy Jenő gróf fog beszéddel megnyitni. Az ünnepi beszédet Vass Bertalan dr., ciszterciata tanár mondja. Utána Vargha Gyula fogja ünnepi ódáját elszavalni. Czapáry László ciszterciata tanár ismertetni fogja irodalmi munkálatát, melyet Vörösmarty levelezéséről ír. Azután következik a vármegye nagytermében elhelyezendő Vörösmarty-arczképek leleplezése és megkoszorúzása, mely után Hawrenek József polgármester a diszülést bezárja. Azután a koszorúkat helyezik a Vörösmarty-szobor talapzatára. Utána disztribúció, délután a ciszterciata főgimnázium falába helyezett emléktáblát fogják leleplezni. Este a színházban disztribúció lesz, mely alkalommal a Nemzeti Színház művészei a Maróth Bánt fogják játszani. Az ünnepi prólógót Váradi Antal írja.

A Magyar Sion egyházi-irodalmi havi folyóirat most megjelent 6. füzetében Krammer György dr. folytatja fejtegetéseit a szent mise theológiájáról »Legmélyebb titkunk, legnagyobb kincsünk» cím alatt. Várnai »Hogyan utazunk Rómába negyven évvel ezelőtt» címmel érdekes utirajzát folytatja, Pethő dr. a

modern geológiáról, Zubricsky Aladár dr. A májusi Mária-kultuszról ir lendületesen. Magyar irodalmi, művészeti és vegyes közlemények egészítik ki a füzet tartalmát, melyet ismételtelen melegen ajánlhatunk az érdeklődők figyelmébe. Megrendelhető *Esztergomban, Kereszty Viktor szerkesztő* címén. Előfizetési ára egy évre 12 korona.

Igazságszolgáltatás.

A dobresti vasuti szerencsétlenség.

Pár évvel ezelőtt Dobresten végzetes katasztrófa történt, melynek három halottja és számos súlyos sérteket szenvedett munkás lett az áldozata. A kis iparvonat az uradalmi mészégetőből meszet szállított a dobresti fátelre s akkor meglehetősen nagy súlyú meszet vitt. A mozdonyhoz kapcsolt kocsiokon több munkás is volt s így indult el a vonat.

A mint a »Vándor« dűlőre ért, a vonat megállt, mert a mozdonyvezető a féknél hibát vett észre s ez alkalommal több munkás le is szállt. — Egyszerre a vonat saját súlyánál fogva megindult s a meredek lejtőn nagy sebességgel száguldott lefelé.

Bálint Sándor mozdonyvezető nem vesztette el lélekjelenetét, mindenféleképpen iparkodott a mozdonyt megállítani, azonban sikertelenül s nem tudta a szerencsétlenséget megakadályozni. Hiába fékezett, a fék el volt rontva s az utolsó pillanatban hirtelen ellengőzt alkalmazott, a mikor a sebesen vágató mozdony egy kanyarulathoz érve, kisiklott s a többi kocsival együtt lezuhant a pályatestre. — Három ember a katasztrófa következtében meghalt és többen súlyosan megsebesültek.

A felelősség Bálint Sándor mozdonyvezetőt és Matucz Péter vonatvezetőt terhelte a vétke mulasztásért, kiket a kir. ügyészség gondatlanságból okozott emberölés vétsége miatt vád alá helyezte.

A nagyváradi kir. törvényszéken ebben az ügyben tartották meg a végtárgyalást s a büntető tanács a következőképpen alakult meg: elnök: Nagy József; szavazó bírák: dr. Simay Gyula és Nagy Dezső törvényszéki bírák voltak s a jegyzőkönyvet Jankovich Tihámér törvényszéki jegyző vezette. A vádhatóságot Korn Lajos dr. alügyész képviselte, míg a vádlottakat Hegyesi Márton, a híres kriminalista védte.

A vádlottak a kihallgatás folyamán előadták, hogy a vonat sebességét mérsékelni már nem lehetett s a mozdonyvezetőt mindent megtett a katasztrófa kikérlése végett. Nagyon elősegítette a fékek rossz állapota is, mely állításukat Milián János és Becsik János tanúk is beigazolták. — A felhívott szakértők véleménye szintén megerősítette a vádlottak előadását, a mivel a bizonyítási eljárás véget ért.

Korn alügyész vádbeszédje és Hegyesi Márton védbeszédje után a tanács ítélethozatal végett visszavonult s hosszabb tanácskozás után este 6 órakor hirdette ki az ítéletet. — A kir. törvényszék Bálint Sándor és Matucz Péter vádlottakat nem találta bűnösöknek s a gondatlanságból okozott emberölés vádjára és annak következményei alól felmentette. A felmentő ítélet jogerőre emelkedett.

Gyilkos cseléd.

A Kotász Zsófia cseléd ügyében tegnap folytatták a tárgyalást a budapesti kir. törvényszéken.

A perbeszéd elhangzása s az elnöki resumé után az esküdtek verdikthozatalra vonultak vissza.

Fél órai tanácskozás után Nedeczky Tibor, az esküdtek választott főnöke a következőkben hirdette ki az esküdtek verdiktjét:

Kotász Zsófia bűnös abban, hogy Benkner Lipótnét, szül. Braun Juliát ennek lakásán ölési szándékkal, anélkül, hogy szándékát előre megfontolta volna, kézzel, vagy hurokkal megfojtotta s így ennek halálát okozta.

Továbbá: bűnös abban, hogy Benkner Lipótné szül. Braun Juliától a személye ellen alkalmazott fojtogatás által életét törő erőszakkal 5 frt készpénzt és 45 frt értékű ékszere-

ket a czéltől vett el, hogy azokat jogtalanul eltulajdonítsa.

Dr. Darvas Fülöp eseteli a vádlott élete lefolyását, szolgálai alárendeltségét, korai árvaságát és enyhe ítéletet, illetve a 91. §. alkalmazását kéri védenecze számára.

A törvényszék *Kotász Zsófiát szándékos emberölés büntetéseért s rablás büntetéseért* a btkv. 349. §-a alapján a 91. §. alkalmazása mellett *15 évi fegyházra* ítélte. Ezen mai naptól számítandó büntetésből a törvényszék nem vett semmit sem kitöltöttnek.

Az ítéletben az ügyész megnyugodott, de a vádlott és védője az új bünvádi perrendtartás 385 §. 3. pontja értelmében semmisségi panaszt jelentett be.

Sikkasztó postaszolga. Ugrán a postán még a múlt év november havában egy *600 koronát* tartalmazó pénzeslevél tűnt el. *Darabont* Olga, az ugrai posta kezelője, feljelentette a dolgot a hatóságnál s a vizsgálat folyamán a gyanu *B. Tornyi Mihály* postaszolgára esett, a ki már 6 éve szolgált a m. kir. postát. Tornyi a pénzeszsákot bicskájával felhasította s úgy vette ki a pénzes levelet, melyet az istállóban elrejtett. A nagyvárad kir. törvényszék *Nagy József* elnöklete alatt tegnap tartotta meg a végtárgyalását a fe nemlelt ügyben s *B. Tornyi Mihályt három havi fegyházra* ítélte. A vádlott felebbezett.

Gyilkossági kísérlet. Körözsszegen a faluvégi korcsmában még 1899 évi szeptember 17-én három odavaló lakos pálinkázott s meglehetősen vidáman folyt a koczingatás. Később bement a korcsmába *Rácz János* fiatal legény is, a ki a csárda körüli réten lovait legeltette. A társaság *Rácz Jánost* asztalához hívta s pálinkával is megkínálták, azonban nem jól érezhette magát, mert köztük ott ült *Buj Péter* is, aki haragosa volt. *Ráczot* később felkérték, hogy egy koronáért szivart hozzon a faluból, a mit *Rácz* készségesen megígért. Lovait szépen haza hajtotta, azonban utközben bosszuszul forralt a haragosa ellen s a mint hazaért, egy hosszú kést rejtett a csizmaszárába s a mint a szivarokat megvette, visszament a csárdába. A legény csak az ajtón nyújtotta be a szivarokat s azután távozást szinlelt. Jó sokáig várt, a mikor egy 10 óra tájban kijött *Buj Péter* s hazafelé vette útját. Már jókorra haladt a csárdától, a mikor a sötétben valaki mellen szurta, mire megijedt és szaladni kezdett, azonban az okozott fájdalomtól végre az országuton összeesett s eszméletlenül hevert mindaddig, míg a hazafelé menő többi társai rá nem akadtak. Persze a gyanu egyenesen *Rácz Jánosra* esett, a kit el is fogtak s a nagyvárad kir. törvényszékhez bekisértek. — A gyilkosság kísérletének vétségével vádolt *Rácz* tegnap ült a vádlottak padján s a kir. ügyész a »gyilkosság kísérletének« a vádját elejtve, súlyos testi sértés vétségében bűnösnek mondott ki s a nagyvárad kir. törvényszék dr. *Móré Pál* törvényszéki bíró elnöklete alatt *két havi fegyházra* ítélte el a vádlottat, mely büntetést a vizsgálati fogságban kitöltöttnek vett a törvényszék. Az ítélet jogerős.

Pőrös akták. Egy évtizeddel ezelőtt valami ügyes-bajos dolga volt *Kohn Izidornak* a büntető-bírósággal. Apró sikkasztásért 14 napi fegyházra ítélték el. Mig ez az ítélet jogerős lett évek mulottak. Az elítélt ember a büntetésének elévülése előtt 3 nappal jelentkezett az ügyészségnél 1896. évben. Ki is töltötte büntetését. A múlt év végén *Kohnnak* erkölcsi bizonyítványra volt szüksége, hogy italmérési engedélyt kaphasson. A rendőrséghez fordult, de itt azzal utasították el, hogy erkölcsi bizonyítványt adnak ugyan neki, de ebbe beleírják, hogy 1896. évben elítélve volt. *Kohn* ebbe nem akart bele egyezni, mire *Tóth Mihály* rendőr-fogalmazó azt mondta neki, menjen el a büntető-törvényszékhez s hozza el onnan a bírói ítéletet, beigazolására azon ténynek, hogy őt nem 1896. évben ítélték el.

Kohn Izidor el is jött a törvényszékhez s felment január 11-én d. e. 10—11 óra között az irattárba a hol *Kálmán Lajos* díjunktól elkérte *Kohn Izidor* ügyére vonatkozó iratokat.

A díjunkt kiadta neki az iratokat, amelyeket aztán ez zsebre vágott és egyenesen a rendőrséghez vitt. Az elveszett akták nagy felfordulást idéztek elő a törvényszéknél. A díjunkt azt állította, hogy azokat egy detektiv kérte el tőle. Ez alapon megindult keresés csakhamar megtalálta az elveszett aktákat s *Kohn Izidort* vizsgálat alá fogták s vád alá is helyezték a btkv. 420. §-ába ütköző közérdekű dolog meg rongálásának vétsége miatt.

Ma tárgyalta ezt az ügyet a büntető törvényszék *Oláh* bíró elnöklete alatt. A tárgyaláson a vádlott előadta, hogy *Tóth* fogalmazó utasította a törvényszékhez s itt szó nélkül kiadták neki az aktákat. Semmi anyagi haszna nem volt a dologból. *Kálmán Lajos* díjunkt sem állította, hogy *Kohn Izidor* detektivnek adta volna ki magát előtte, mindössze annyit mondott, hogy a rendőrségtől jön. A törvényszék dr. *Námessy* alügyész vádja után *Kohn Izidort* bűnösnek mondta ki a közérdekű dolog meg rongálásának vétségében s ezért elítélte 120 korona fő és 100 korona mellékpénzbüntetésre. Az ítélet ellen az elítélt s védője felebbezést jelentett be.

TANUGY.

Évzáró vizsgálatok a gör. kath. iskolában. A nagyvárad kir. kath. nyilv. 4. osztályu elemi fiú-iskolában az évzáró vizsgálatok F. hó 25-én és 26-án fognak megtartatni, még pedig: 25-én, d. e. 8-lól I. II-ik osztályllyal. Miről a t. szülők és érdekeltek ezennel tisztelettel értesítettnek. Nagyvárad, 1900. június 22. Az igazgatóság.

Kézimunka-kiállítás Velenczén. A leányvizsgálatok egyik vonzó, kiegészítő részét a növendékeknek nyilvánosan kiállított munkagyűjteménye képezi. Vizsgáló-bizottsági urak, szülők s a szakértő hölgyközönség érdeklődve nézik a szorgalmas kezek ügyes termékeit, a kis kiállítók pedig büszkék a sikerre, melyek a leányiskolák tantárgyainak egyik legfontosabbikából felmutattak. A várad-velencei közs. leányiskola kézimunka-kiállítása az idén is beigazolta jó hírnevét, úgy a növendékek által kiállított tárgyaknak nagy száma, mint azoknak kiváló izlésességével. A közönség által sűrűn látogatott és megdicsért tárlatot tegnap zárták be. A felmutatott szép siker a buzgó és finom izlésű munkatánitónő, *Istványiné-Hartl Karolina* érdeme, a ki ebben az anyagilag korlátolt városrészben is fel tudta ébreszteni az érdeklődést a hasznos női kézfoglalkozások iránt.

REGÉNY-CSARNOK.

AZ ÁLAR CZ.

Németből fordította: *Votisky Antal*.

1.
Nevetve nézett a férfi arczába zöldesen csillogó szemével, halvány arca még csak egy árnyalattal sem lett pirosabb, midőn monoton hangon mondá: Talán azt hitte, hogy őrvöngeni fogok nagylelkű szavai után, hogy életem egy napja sem lesz többé vidám és feleletlen köny és fuldokló zokogás lesz? Téved *Hypolit* gróf, itt a kezem, ezután is barátok leszünk!

És jéghideg kezét szorítás nélküli helyezte a férfi kezeibe.

— Megmondtam önnek, Lia, hogy nem vagyok ura jövőmnek, és hogy a majoratus végett csak hasonló rangu hölgygyel köthetek házasságot!

— Ezt ön mind tudta előbb is, én is gondolhattam volna, de népem hibájába estem melynek határtalan vágya, hogy pénzeszacskóit nemesi levelekké változtassa át és mely leányait elcsereberéli a hozzá leereszkedő grófoknak, báróknak. Tudja, hogy érzelmeimre nézve keresztény nő vagyok, egyéb semmi. De legyen már vége egyszer, nézzünk vidáman a dolgok elé!

Ismét kaczagott röviden, az ő sajátos modorában.

— Bocsássa meg, Lia, nem jártam el korrektül!

— Igazán okos, hogy bevallja, a mit száz más nem tett volna meg; egyetérték önnel, ön nem járt el korrektül ön engem bizonyos hirbe hozott, minek házassággal kellett volna végződnie. De én az emberek beszédeire ennyit sem adok — fityyest hányt ujjával — és ismétlem, maradjunk barátok, egyikünk is annyit hibázott, mint a másik. Mindketten vakok voltunk, mert elfeledtük, kik vagyunk.

Az ifju ismét megfogta Lia kezét: Magam büntetem meg magam, mert száműzetésbe megyek, Lia; holnap elutazom, más garnizonba helyeztettem át magam!

A leány elfordult tőle kihuzta kezét a kezéből és mondá:

— Menjen, gyáva, elfelejtettem önt!

A férfi elment.

Lia gyorsan egy képhez lépett. Az ő saját aguarelle festésű képe volt az. Egy híres művész készítette a szép zsidónőnek ezen arczképét. A képen az arczot egy fekete bársony álarcz takarta el. Lerántotta és a kályha lobogó tűzébe dobta. Csak két ujjával érintette a bársonyt, egy mérges kigyót nem dobhatott volna el nagyobb utálattal és a hiúságnak haragosabb mozdulatával, mint ezt a diszes félálarczot.

— Én viseltem, mikor legelőször találkoztam ezzel az emberrel, én függesztettem fel, mint egy ereklyét. Érdemes volt rá? Haha!

Ismét kaczagott és nézte, mint emésztik el möhön a vörös tüzlángok a szövetet.

Mikor az álarcz hamuvá vált, a parázs visszaverődött fényétől sajátos módon megvilágított arczával elfordult a tükörfelé és gondolkozott: Ezzel a tapasztalattal nem leszek jobb, szerettem ezt az embert a mint most gyűlölöm, őt és nemét.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

A király csapatszemlén.

Bécs, június 22. A király ma délelőtt folytatta a bécsi helyőrség megszemlélését és pedig a 23. gyalogezrednél. A szemle után Ő Felsége *Helmer* tanár műtermébe ment, a hol megtekintette *Erzsébet királyné* salzburgi szobrának mintáját és rendkívüli megeiégedését fejezte ki a művész előtt.

Királyunk részvéte.

Bécs, június 22. (Saját tud. távirata.) Ő Felsége *Muraviev* elhalálózása alkalmából a czárhoz küldött táviratban fejezte ki részvétét, mig *Goluchovszky* gróf külügyminiszter a birodalom nevében az orosz kormánynak kondoleált.

Megölte a feleségét.

Miskolcz, jun. 22. (Saját tud. táv.) Borzalmas vérengzésről ad hirt miskolczi tudósítónk. *Kecskeméti Pál*, miskolczi lakos nagyon féltékeny volt fiatal szép feleségére, s ma reggel féltékenységből *tizennyolcz késszurással megölte*. A véres eset nagy izgatottságot keltett az egész városban.

Az orleansi herczeg Konstantinápolyban.

Konstantinápoly, jun. 18. Az oldelbergi nagyherczeg köszönetet mond a szultánnak az atyja elhunytá alkalmából küldött részvétlávratért. Az orleansi herczeg, a ki most itt tartózkodik, valamennyi európai szuverénnel táviratilag közölte nagybátyjának, *Joinville* herczegnek a halálát.

Nagy vihar Budapesten.

Budapest, jun. 22. (Saj. tud. táv.) Budapesten ma este óriási felhőszakadás volt. Oly nagy vihar tombolt végig a fővároson keresztül, hogy a járdák mellett számos fát tövestől kitépett. A bő eső folytán a földszinti lakások tele vannak vízzel.

A szultán sógora.

Páris, június 22. (Saját tud. táv.) Newyork-Herald párisi tudósítója meginterwiewolta a jelenleg Párisban tartózkodó Mahmudot, a szultán sógorát, aki egyebek közt elmondta, hogy Londonban fog letelepedni és L'Osmanlie czimen angol-, francia és török nyelven lapot indít, melyben feltárja a szultán kegyetlenkedéseit. Elmondja, hogy különösen az ifju-törököket vette üldözésbe, s a kikhez a legkisebb gyanu is fér, azokat a szultán százzámra a Bosporusba dobálja. Pedig Törökországot a szultán akarata ellenére is megmentik.

Muraviev halála és az orosz politika.

Páris, jun. 22. A lapok egyértelműen sajnálják Muraviev elhunytát. A Figaro, Echo de Paris, Gaulois és Matin azt mondják, hogy halála semmit sem fog változtatni az orosz-francia politikán. Az Eclair azt mondja, hogy a veszteséget még súlyosbítja a kelet-ázsiai helyzet.

Budapest, jun. 22. (Saját tudósítók táv.) Pétervárról táviratozzák: Muraviev gróf külügyminiszter halálát valószínűleg agyszélhűdés okozta. A miniszter szokása szerint reggel, alig hogy fölkel, dolgozószobájába ment és

íróasztalához ült. Akkor még egészen jó érezte magát. Később kávé ivott, de valószínűleg már nem jól érezte magát, mert a kávé nem itta meg. Kevéssel azután a szolgáló belépett a szobába és a minisztert a padlón találta elterülve. A gyorsan odahívott orvosok már csak a halált konstatálhatták.

A búr harcztérről.

London, jun. 22. A Daily Mail jelenti Lourenzo-Marquezból tegnapi kelettel, hogy Komatiporttal megszakt a távirati összeköttetés. A Timesnak jelenti Lourenzo-Marquezból tegnapi kelettel, hogy a transzváli kormány nagy pénzzavarokkal küzd. Az elnök kincstári jegyek kibocsátásával akart a bajon segíteni, de a közönség nem akarja elfogadni ezeket a jegyeket.

A török vámtarifák.

Konstantinápoly, június 22. Szinovej orosz nagykövet kijelentette Tevfik basa külügyminiszter előtt, hogy utasítást kapott a kereskedeli tárgyalások megkezdésére. A tegnapi minisztertanács elhatározta, hogy elfogadja Romániának a kereskedelmi tárgyalások azonnali megkezdésére vonatkozó előterjesztését de a különböző vámtarifák érvényben marad a szerződés megkötéséig. Minthogy Románia ezt a döntést nem tartja elfogadhatónak, a román követ közvetlenül a szultánnal szándékozik lépéseket tenni. A tegnapi minisztertanács döntése értelmében a különböző vámtarifák Görögországra, Szerbiára és Montenegróra nézve is érvényben maradnak. Görögország tegnap nagyon erősen szólalt föl a Yildiz-palotában a minisztertanács határozata ellen.

**Reich Jenő és Társa
Tőzsde jelentése.**

— A „Tiszántul” eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, június 22.

Oszták hitel	704.—
Magyar hitel	718.—
Allamvasut	677.25
Rimamurányi	562.—
Magyar jelzálog	447.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, június 22.

Buza októberre	8.08
Buza júniusra	—
Uj tengeri	5.68
Rozs okt.	6.98
Zab okt.	5.25
Káposzta, repce, aug.	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. június 22-én.

Magyar aranyjárdék 4%	96.25
Magyar koronajárdék	91.—
Magyar vasuti kölcson aranyban 4/10%	100.50
Magyar vasuti kölcson ezüstben 2/10%	99.60
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	97.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	91.40
Italmérsi jog megváltási kötvény	98.10
Horváth-szlavón földterhermentési kötvény	92.50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcson	158.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcson	138.50
Oszták járdék papirban	97.65
Oszták járdék ezüstben	97.50
Oszták járdék aranyban	96.50
Oszták korona járdék	97.—
Oszták államsorsjegyek	134.50
Oszták magyar bankrészevény	17.5
Magyar hitelbankrészevény	716.—
Oszták hitelintézet részevény	681.—
Párisi vista	96.85
20 frankos arany (Napoleon d'or)	19.31
Németbirodalmi márka	118.60
London vista	242.20
20 márkás arany	28.72

A szerkesztővért felelt:

Dr. VUCSKICS GYULA.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1900. évi május 1-től.

Budapest k.p.u.—Nagyvárad—Kolozsvár							Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest							Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.						
Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	V. v.		V. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	V. v.
B.-Pest kpu. ind.	6 50	8 30	1 55	5 45	9 15		Kolozsvár ind.	5 23	7 00	12 32	9 13	11 01		P.-Ladány ind.	4 06	1 24	5 35	10 58	2 29	8 08
Rákos	7 02	8 51	2 08	6 06	9 28		Jegenye	6 11	7 59	1 14	7 16		Debreczen	5 14	2 33	6 25	11 44	3 36	6 7 41	
Ujszász	8 28	10 59	3 32	8 40	10 55		B.-Hunyad	6 40	8 37	1 44	7 55	12 20	Érmihályf. érk.	6 35	3 57	—	1	4 58	—	
Szolnok	9 07	11 31	3 56	9 27	11 19		Csucsá	3 25	7 09	9 19	2 15	8 37	12 52	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.						
Szajó	9 21	11 50	4 09	9 46	11 33		Rév	5 26	7 47	10 08	3 01	9 32	1 34	Érmihályf. ind.						
P.-Ladány	10 43	2 00	5 28	11 53	12 55	4 54	Élcsd	5 54	7 59	10 25	3 15	9 49	1 48	Szájól						
Báránd	—	2 12	—	12 07	—	5 11	M.-Telegd	6 21	8 11	10 42	3 28	10 07	2 01	Debreczen						
Sáp	—	2 27	5 48	12 24	—	5 32	F.-Vásárhely	6 49	—	11 01	—	10 27	—	P.-Ladány érk.						
B.-Ujfalu	11 18	2 47	6 09	12 46	1 33	5 58	V.-Velenoze	7 02	8 32	11 10	—	10 37	2 25	Vértés						
M.-Péterd	—	3 00	—	1 00	—	6 15	Nagyvárad érk.	7 16	8 38	11 17	3 57	10 44	2 31	Nagy-Léta						
M.-Keresztes	—	3 12	—	1 14	—	6 31	Nagyvárad ind.	2 22	8 43	11 36	4 10	11 04	2 38	Vértés						
Bors	—	3 25	—	1 28	—	6 50	B.-Püspöki	2 36	8 52	11 47	—	11 14	—	Nagy-Léta						
B.-Püspöki	11 48	3 32	—	1 36	—	7 02	Bors	2 47	—	11 54	—	11 22	—	V. v.						
Nagyvárad érk.	11 56	3 42	6 39	1 48	2 11	7 16	M.-Keresztes	3 12	—	12 05	—	11 37	—	V. v.						
Nagyvárad ind.	12 16	3 58	—	2 06	2 18	12 25	M.-Péterd	3 30	—	12 17	—	11 50	—	V. v.						
V.-Velenoze	—	4 05	—	2 30	2 25	12 32	B.-Ujfalu	4 07	9 23	12 29	4 50	12 05	3 18	V. v.						
F.-Vásárhely	—	4 16	—	2 41	—	12 45	Sáp	4 39	9 38	12 47	—	12 25	—	V. v.						
M.-Telegd	12 48	4 38	—	3 03	2 50	1 12	Báránd	5 01	—	1 01	—	12 41	—	V. v.						
Élcsd	1 02	4 56	—	3 21	3 04	1 37	P.-Ladány	5 17	10 06	1 34	5 40	1 19	4 03	V. v.						
Rév	1 26	5 20	—	3 45	3 26	2 10	Szajól	—	11 21	3 08	6 59	3 04	5 19	V. v.						
Csucsá	2 16	6 31	—	4 53	4 16	3 49	Szolnok	—	11 44	3 35	7 32	3 37	5 39	V. v.						
B.-Hunyad	2 49	7 16	—	5 32	4 52	4 48	Ujszász	—	12 03	3 58	7 50	4 05	5 58	V. v.						
Jegenye	3 15	7 49	—	6 01	—	5 34	Rákos	—	1 37	6 03	9 28	6 52	7 38	V. v.						
Kolozsvár érk.	3 50	8 33	—	6 59	5 55	7 04	B.-Pest kpu. érk.	—	1 50	6 20	9 40	7 10	7 50	V. v.						